

Periaatteet kansallisen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävien luottolaitosten määrittämiseksi (O-SII) ja lisäpääomavaatimusten asettamiseksi

1 Tausta

Rahoitusjärjestelmän kannalta merkittäviä ovat sellaiset luottolaitokset, jotka aiheuttavat niin suuren systeemisen riskin, että se toteutuessaan vaikuttaa hyvin haitallisesti koko rahoitusjärjestelmään ja reaaliatalouteen. Systeemisesti merkittävät luottolaitokset ovat tyypillisesti suuria suhteessa muihin luottolaitoksiin, toiminnaltaan monimuotoisia ja niiden kytkökset suoraan tai välillisesti muuhun rahoitusjärjestelmään sekä talouteen ovat merkittävät. Tämän vuoksi näiden luottolaitosten vakavaraisuus- ja likviditeettiongelmat leviävät helposti muuhun rahoitusjärjestelmään.

Systeemistä merkittävyyttä tarkastellaan sääntelyssä globaalisti (G-SIB) ja EU-tasolla sekä kansallisesti (O-SII). Systeemisesti merkittävien luottolaitosten riskejä koko finanssisektorille ja taloudelle pyritään vaimentamaan vahvistamalla niiden tappionkestokykyä ja pienentämään siten niiden kaatumistodennäköisyyttä. O-SII-luottolaitoksille asetettujen lisäpääomavaatimusten, eli O-SII-puskurien, tavoitteena on ehkäistä rahoitusmarkkinoiden rakenteellisista tekijöistä aiheutuvia makrovakausriskejä.

2 Kansallisen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittäviä luottolaitoksia koskeva sääntely

2.1 Luottolaitoslaki (10 luku:8§ ja 23 luku:2§)

Muulla rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävällä luottolaitoksella (O-SII) tarkoitetaan luottolaitosta,

1. jonka taseen loppusumma on vähintään miljardi euroa **ja**
2. jonka maksukyvyttömyys vaarantaisi Suomen tai Euroopan unionin muun jäsenvaltion rahoitusmarkkinoiden vakauden. (LLL 10:8§).

Luottolaitoslain määritelmän mukaan pelkästään se, että luottolaitoksen tase ylittää miljardi euroa, ei tee laitoksesta rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävää, vaan molempien edellytysten (1 ja 2) tulee olla voimassa.

O-SII-luottolaitoksella on oltava konsolidoitua ydinpääomaa, sen lisäksi mitä muualla laissa säädetään, 8 pykälässä säädetty määrä. Finanssivalvonnan on jaettava kansallisen rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävät luottolaitokset viiteen luokkaan, joiden lisäpääomavaatimus lasketaan seuraavan taulukon mukaisesti prosenttiosuutena luottolaitoksen kokonaisriskin määrästä:

Luokka	Lisäpääomavaatimus
1	0 %
2	0,5 %
3	1,0 %
4	1,5 %
5	2,0 %

21.12.2017

Julkinen

Finanssivalvonnan on jaettava 1 momentissa tarkoitetut luottolaitokset yhteen tai useampaan 4 momentissa tarkoitetuista luokista seuraavien perusteiden nojalla:

1. luottolaitoksen koko mitattuna sen vastuiden kokonaismäärällä taikka taseen tai konsolidoidun taseen loppusummalla
2. luottolaitoksen ja sen konsolidoituun valvontaan sisällytettyjen yritysten vastuut muille luottolaitoksille ja saamiset muilta luottolaitoksilta sekä muut välittömät yhteydet rahoitusjärjestelmään
3. luottolaitoksen ja sen konsolidoituun valvontaan sisällytettyjen yritysten kriittisten toimintojen korvattavuus yrityksen menetettyä edellytykset jatkaa toimintaansa
4. luottolaitoksen ja sen konsolidoituun valvontaan kuuluvien yritysten rajat ylittävän toiminnan laajuus ja merkitys Suomessa ja Euroopan talousalueella. (LLL 10:8§).

Luottolaitoslaissa ei ole tarkempia säädöksiä siitä, miten luottolaitokset jaetaan määrittelyperusteiden avulla eri luokkiin. Vakavaraisuusdirektiivin (2013/36/EU, artikla 131:5) perusteella mahdollisen puskurin asettamisessa tulee kuitenkin ottaa huomioon luottolaitoksen merkittävyys rahoitusjärjestelmän kannalta. Merkittävyyden arvioinnissa ja lisäpääomavaatimuksen tason kalibroinnissa käytetään Euroopan pankkiviranomaisen EBA:n ohjetta O-SII-määrittelystä. (EBA/GL/2014/10).

2.2 EBA:n ohjeet O-SII-luottolaitosten määrittämisestä

EBA julkisti 1.1.2015 vakavaraisuusdirektiivin¹ mukaisesti ohjeet kriteereistä, joiden mukaan direktiivissä annettuja O-SII-määrittämisen perusteita sovelletaan. O-SII-määrittelyssä käytetään 4 perustetta (kriteeriä) ja niitä kuvaavaa 10 indikaattoria.

¹ 2013/36/EU Artikla 131:3.

Taulukko 1: O-SII-tunnistamisperusteet ja indikaattorit²

Perusteet	Indikaattorit	Paino
Koko	Kokonaisvarat (taseen loppusumma)	25,00 %
Merkittävyys (sisältäen korvattu- vuuden/rahoitusjärjestelmän inf- rastruktuurin)	Kansallisten maksutapahtumien arvo	8,33 %
	Yksityisen sektorin talletukset EU:n sisällä	8,33 %
	Yksityisen sektorin lainat vastaanottajille EU:n sisällä	8,33 %
Kytkeytyneisyys	Rahoitusjärjestelmän sisäiset velat	8,33 %
	Rahoitusjärjestelmän sisäiset saamiset	8,33 %
	Liikkeessä olevat velka-arvopaperit	8,33 %
Monimutkaisuus/rajat ylittävä toi- minta	OTC-johdannaisten arvo (nimellisarvo)	8,33 %
	Rajat ylittävät velat	8,33 %
	Rajat ylittävät saamiset	8,33 %

EBAn: ohjeen mukaan O-SII-luottolaitokset määritetään kahdessa vaiheessa:

1. Luottolaitokset, joiden O-SII-pisteet ovat tunnusluvuilla laskettuna vähintään 3,5 %, määritellään automaattisesti O-SII-luottolaitoksiksi. Kansallinen makrovakausriskinomainen voi muuttaa kynnysarvoa ottamalla huomioon kansallisen luottolaitossektorin erityispiirteet ja pisteiden jakautumisen. Harkintavalta on 0,75 prosenttiyksikköä molempiin suuntiin. Harkintavaiheessa tehty muutos on perusteltava.
2. Makrovakausriskinomaisten tulee arvioida, onko muita kuin 1-vaiheessa tunnistettuja luottolaitoksia, jotka tulisi lukea O-SII-ryhmään. Arvioinnissa tulee käyttää valinnaisia tunnuslukuja, jotka on määritelty EBAn ohjeen liitteessä.

EBAn ohjeen mukaan arvioinnin tulee kattaa kaikki luottolaitokset, joiden taseen osuus sektorin yhteenlasketuista taseista on yli 0,02 %. Finanssivalvonta soveltaa O-SII-määrittämisessä myös LLL:n 10 luvun 8 pykälässä säädettyä 1 miljardin euron taseraajaa. Luottolaitosta, jonka O-SII-pisteen ovat enintään 0,045 % ensimmäisen vaiheen arvioinnissa, ei lueta merkittäviin luottolaitoksiin myöskään 2-vaiheen harkinnan perusteella.

² Laskelmien ja indikaattoreiden tulkinnassa on huomioitava seuraavat asiat:

- Laskelmat eivät sisällä vakuutustoiminnan eriä.
- Yksityisen sektorin talletukset EU:n sisällä: luottolaitokset, joilla ulkomaisten velkojen osuus taseen veloista on alle 10 % eivät raportoi erikseen talletuksia EU:n sisällä. Näiden luottolaitosten osalta luku sisältää kaikki talletukset.
- Yksityisen sektorin lainat vastaanottajille EU:n sisällä: luottolaitokset, joilla ulkomaisten saamisten osuus taseen veloista on alle 10 % eivät raportoi erikseen luottoja EU:n sisällä. Näiden luottolaitosten osalta luku sisältää kaikki luotot.
- Rajat ylittävät saamiset ja velat: aineisto sisältää ainoastaan 10 prosentin kynnysarvon ylittävien luottolaitosten erät.

21.12.2017

Julkinen

3 Suomalaisen luottolaitosten O-SII-pisteet ja lisäpääomavaatimukset

Suomalaisten O-SII-luottolaitosten määrittämiseksi laskettiin O-SII-pisteet luottolaitosten konsolidointiryhmille ja yksittäisille luottolaitoksille, jotka eivät kuuluneet konsolidointiryhmiin. Pisteet laskettiin EBAn ohjeen pakollisilla tunnusluvuilla (EBAn ohjeen liite 1). Tunnusluvut perustuvat FINREP-raportoinnin tietoihin lukuun ottamatta kotimaista maksuliikennettä koskevia tietoja, jotka on poimittu Target 2 -järjestelmästä.

Finanssivalvonnan on vuosittain tarkistettava rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävien luottolaitosten (O-SII) lisäpääomavaatimukset. Jos tarkistuksen yhteydessä lisäpääomavaatimukset muuttuvat, Finanssivalvonnan on tehtävä asiasta päätös.

Nordea Pankki Suomi Oy:n muuttuminen sivuliikkeeksi tammikuussa 2017 johti siihen, että O-SII-luottolaitokset määritettiin ja lisäpääomavaatimukset laskettiin ajankohdasta 30.6.2017. Päätös asiasta tehtiin Finanssivalvonnan johtokunnassa 21.12.2017. Päätöksen mukaista muun rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävän luottolaitoksen (O-SII) lisäpääomavaatimusta sovelletaan 1. päivästä heinäkuuta 2018 (LLL 23:2§). Samasta ajankohdasta lukien sovelletaan myös muita O-SII-luottolaitosta koskevia erityisiä LLL:n säännöksiä.

Finanssivalvonta asettaa O-SII-luottolaitokset LLL 10:8§:n mukaisesti viiteen luokkaan. EBAn O-SII-pisterajan (3,50 %) alittaville luottolaitoksille ei aseteta lisäpääomavaatimusta, koska ohjeen mukaisesti luottolaitosta, jonka O-SII pisteet ovat alle 3,5 %, ei voida määrittää O-SII luottolaitokseksi. Pisterajan ylittävälle luottolaitoksille asetetaan lisäpääomavaatimus niiden suhteellisen systeemisen merkittävyyden perusteella. Luottolaitoksen luokka määräytyy sen O-SII-pistemäärän perusteella. Luokitteluasteikko on lineaarinen, ja luokat erotetaan toisistaan 3,5 prosentin kynnysarvolla.

Pakollisiin indikaattoreihin perustuvan mekaanisten laskelmien tulosten loogisuus ja oikeasuhteisuus sekä pisteiden jakauma on verrattu Suomen rahoitusmarkkinoiden rakenteeseen. Pisteytystaulukon lineaarinen asteikko (taulukko 1) on perusteltu ottaen erityisesti huomioon Suomen rahoitussektorin nykyinen keskittynyt rakenne. Tulosten mukaan O-SII-pisterajan pienet muutokset eivät muuta tunnistettujen O-SII-luottolaitosten ryhmää. Näin ollen Finanssivalvonnan aiemmin soveltama kalibrointi on pidetty ennallaan.

Finanssivalvonta arvioi vuosittain, onko tarvetta tarkistaa pisterajoja esimerkiksi rahoitussektorin rakennemuutosten takia. Jatkossa arvioidaan myös uudelleen, onko tarvetta käyttää O-SII-tunnistamisessa EBAn ohjeen mukaisia vaihtoehtoisia indikaattoreita.

Talukko 1. O-SII-pisteet ja lisäpääomavaatimukset

Pisteväli	Luokka	Lisäpääomavaatimus
< 3,50 %	1	0,00 %
3,50 % = < 7,00 %	2	0,50 %
7,00 % = < 10,50 %	3	1,00 %
10,50 % = < 14,00 %	4	1,50 %
14,00 % >	5	2,00 %

Taulukko 2. O-SII-luottolaitosten pisteet ja lisäpääomavaatimukset

Luottolaitos (konsolidoitu)	O-SII-pisteet	Lisäpääoma
Danske Bank Oyj	6,86 %	0,5 %
Nordea Kiinnitysluottopankki Oyj	5,89 %	0,5 %
OP Ryhmä	23,96 %	2,0 %
Kuntarahoitus Oyj	8,72 %	1,0 %

Taulukko 3. Luottolaitosten O-SII-pisteet, luokat ja lisäpääoma

O-SII-pisteet ajankohdasta 30.6.2017			
Luottolaitos (konsolidoitu)	O-SII-pisteet	Luokka	Lisäpää- oma
Aktia Pankki Oyj	1,72 %	1	0,0 %
Bonum Pankki Oyj	0,01 %	–	–
Danske Bank Oyj	6,86 %	2	0,5 %
Evli Pankki Oyj	0,24 %	1	0,0 %
Suomen Hypoteekkiyhdistys	0,34 %	1	0,0 %
Nordea Kiinnitysluottopankki Oyj	5,89 %	2	0,5 %
Nordea Rahoitus Suomi Oy	1,82 %	1	0,0 %
Oma Säästöpankki Oyj	0,25 %	1	0,0 %
POP Pankki-yhteenliittymä	0,70 %	1	0,0 %
S-Pankki Oy	1,03 %	1	0,0 %
Ålandsbanken Oyj	1,23 %	1	0,0 %
Handelsbanken Rahoitus Oyj	0,06 %	–	–
Kuntarahoitus Oyj	8,72 %	3	1,0 %
OP Yhteenliittymä	23,96 %	5	2,0 %
Säästöpankkien yhteenliittymä	1,71 %	1	0,0 %

Taulukko 4. Eri kriteerien vaikutus luottolaitosten O-SII-pisteisiin

Luottolaitos (konsolidoitu)	Koko (tase)	Merkittävyys	Monimutkaisuus	Kytkeytyneisyys
Aktia Pankki Oyj	1,93 %	2,00 %	0,99 %	1,96 %
Bonum Pankki Oyj	0,00 %	0,02 %	0,00 %	0,00 %
Danske Bank Oyj	7,00 %	6,51 %	8,93 %	4,99 %
Evli Pankki Oyj	0,26 %	0,13 %	0,29 %	0,29 %
Suomen Hypoteekkiyhdistys	0,62 %	0,32 %	0,04 %	0,40 %
Nordea Kiinnitysluottopankki Oyj	6,24 %	3,60 %	4,17 %	9,57 %
Nordea Rahoitus Suomi	2,06 %	1,27 %	1,56 %	2,39 %
Oma Säästöpankki Oyj	0,53 %	0,29 %	0,01 %	0,18 %
POP Pankki-yhteenliittymä	1,01 %	1,45 %	0,07 %	0,27 %
S-Pankki Oy	1,29 %	1,90 %	0,31 %	0,60 %
Ålandsbanken Oyj	1,23 %	1,27 %	1,30 %	1,11 %
Handelsbanken Rahoitus Oyj	0,11 %	0,06 %	0,00 %	0,07 %
Kuntarahoitus Oyj	7,93 %	2,60 %	9,58 %	14,77 %
OP Yhteenliittymä	26,76 %	27,29 %	22,25 %	19,52 %
Säästöpankkien yhteenliittymä	2,28 %	2,71 %	0,38 %	1,48 %